

Dierenwelzijn grazers

Inspectieresultaten 2020

Naar aanleiding van meldingen over vermoedens van dierenwelzijnsovertredingen bij grazers voerden inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) in 2020 in totaal 836 inspecties uit. Daarnaast voerden ze risicogericht inspecties uit bij bedrijven met een hoog percentage kalversterfte, bedrijven onder verscherpt toezicht en risicobedrijven.

Inleiding

Deze factsheet gaat in op de inspectieresultaten grazers in 2020. Inspecties zijn uitgevoerd tussen 1 januari 2020 en 31 december 2020 en uiterlijk op 25 januari 2021 afgerond. Hieronder vallen: runderen, schapen, geiten, paarden, overige productiedieren en niet voor productie gehouden dieren.

Meldingen

Meldingen over dierenwelzijn worden gedaan door burgers en zogenoemde erfbetreders, zoals een dierenarts of een bedrijfshulpverlener. Zuivelcoöperaties melden melkweigeringen bij de NVWA. Bij een melkweigering halen zuivelcoöperaties geen melk meer op bij een veehouder, vanwege onder andere vervuilde stallen of een (te) lage melkkwaliteit. Een melkweigering kan wijzen op dierverwaarlozing. Daarnaast worden interne meldingen gedaan door NVWA-medewerkers, zoals toezichthoudend dierenartsen vanuit het slachthuis. Bij het Team 'Meldingen en Vragen' worden alle meldingen dierenwelzijn beoordeeld en wordt vervolgens een risicoafweging gemaakt.

Kalversterfte

De kalveropfok vraagt veel zorg van de houder. Onvoldoende of onjuiste verzorging van kalveren, kan het dierenwelzijn en de diergezondheid schaden en kan leiden tot kalversterfte. In 2020 voerden de NVWA-inspecteurs risicogericht inspecties uit op melkveebedrijven met een hoog percentage kalversterfte.

Risicobedrijven

Risicobedrijven komen in beeld bij de NVWA na een - op basis van een melding - uitgevoerde inspectie, of op basis van analyse van de inspectiehistorie. Risicobedrijven zijn bedrijven waar het dierenwelzijn (herhaaldelijk) ernstig in het geding is. Het algemeen en specifiek interventiebeleid dierenwelzijn vormt het uitgangspunt bij het uitvoeren van inspecties. Met een uniforme handhavingsaanpak worden bestuurs- en strafrecht zo effectief mogelijk ingezet bij bedrijven die de regelgeving (herhaaldelijk) niet naleven. Deze werkwijze kan er toe leiden dat een bedrijf onder

verscherpt toezicht komt te staan en wordt met een maatwerk aanpak het bedrijf tot naleving bewogen. In sommige gevallen beslist uiteindelijk de rechter tot stillegging of een houdverbod.

Het uiteindelijke doel van dit gericht inspecteren, is het verhogen van de naleving op de welzijnsregelgeving.

Wettelijk kader

Regels over dierenwelzijn bij het houden van landbouwhuisdieren staan in de [Wet dieren](#), het [Besluit houders van dieren](#) en de [Regeling houders van dieren](#). De NVWA houdt toezicht op de naleving van deze regelgeving.

Werkwijze

Meldingen

Meldingen komen binnen bij het Klantcontactcentrum van de NVWA, het landelijk meldnummer 144 of bij het meldpunt 'meld misdaad anoniem'. Soms komen meldingen binnen via het Vertrouwensloket. Het Vertrouwensloket overlegt met de NVWA als zij meldingen binnenkrijgen die doen vermoeden dat er dierenwelzijnsovertredingen plaatsvinden. Omgekeerd vindt er ook overleg plaats over bedrijven waarbij het Vertrouwensloket een rol kan spelen in de begeleiding van een veehouder en waarbij de betreffende veehouder toestemming heeft gegeven voor benadering vanuit het Vertrouwensloket.

Een melding komt binnen en wordt geregistreerd. Daarna volgt de afweging of op basis van de beschikbare informatie een inspectie ter plaatse noodzakelijk is. Niet elke melding wordt met een inspectie opgevolgd. Een deel van de meldingen kan telefonisch of soms ook administratief worden afgehandeld. Soms vormen meldingen op een later moment alsnog aanleiding voor een inspectie, bijvoorbeeld als er nieuwe informatie beschikbaar komt. De meldingen waarbij een fysieke inspectie noodzakelijk wordt geacht, worden doorgezet naar een inspecteur. Deze inspecteert het bedrijf, eventueel samen met een collega-inspecteur of een dierenarts.

Kalversterfte

Door middel van data-analyse zijn melkveebedrijven met de hoogste kalversterfte percentages, welke niet recent bezocht waren door de NVWA, geselecteerd voor inspectie. Naast een controle op de algemene welzijnsregels (Wet dieren en Besluit houders van dieren), is ook gekeken naar mogelijke factoren die van invloed kunnen zijn op kalversterfte, zoals huisvesting, diergezondheid en zorg voor (zieke) dieren.

Risicobedrijven

Risicobedrijven zijn geselecteerd op basis van inspectiehistorie en inspecties naar aanleiding van meldingen.

Verscherpt toezicht

Een bedrijf wordt onder verscherpt toezicht gesteld als het bedrijf structureel niet naleeft. Dit is het geval indien:

- bij inspecties op het bedrijf minimaal 3 inspecties niet akkoord zijn bevonden binnen de afgelopen 2 jaar, en deze niet-akkoorden leidden tot de opmaak van rapport(en) van bevindingen en/of processen-verbaal; of
- een bedrijf bij een (eerste) inspectie een ernstige dierenwelzijnssituatie laat zien.

Per bedrijf wordt een aanpak bepaald, bestaande uit bestuursrecht, strafrecht of een combinatie hiervan. Het specifiek interventiebeleid dierenwelzijn is hierbij het uitgangspunt.

Eigen initiatief

De aanleiding van eigen initiatief inspecties is divers, het kan zijn dat een bedrijf nogmaals is gecontroleerd op basis van inspectieresultaten uit het verleden of dat welzijnsnormen voor runderen, kalveren, schapen, geiten, paarden, overige productiedieren en/of niet voor productie gehouden dieren aanvullend zijn gecontroleerd bij een andere inspectie.

Resultaten

In verband met COVID-19 zijn in 2020 de controles kort van tevoren aangekondigd om te bepalen of de controle kon worden uitgevoerd en zijn minder inspecties uitgevoerd dan vooraf gepland, rekening houdend met de voorschriften van het RIVM.

Resultaten inspecties meldingen

In totaal inspecteerde de NVWA 836 keer naar aanleiding van een melding. Er waren 638 inspecties akkoord (76% van het totaal). Bij een inspectie kan een inspecteur meerdere diersoorten aantreffen. Daardoor ligt het totaal aantal inspecties per diersoort hoger dan het totaal aantal uitgevoerde inspecties. Bij 17 inspecties trof de inspecteur op het moment van inspectie geen dieren aan. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen doordat de veehouder in de tussentijd (tussen moment van melden en moment van inspectie) zijn dieren heeft verplaatst.

De meeste inspecties hadden betrekking op schapen, paarden en runderen type melkvee, zoals te zien is in figuur 1. Deze diersoorten worden vaak buiten gehouden, waardoor de zichtbaarheid voor burgers groter is, daarnaast is de melkveesector relatief groot in vergelijking met andere sectoren. Bij kalveren type melkvee (43%) en runderen type melkvee (34%) en geiten (38%) zijn relatief veel inspecties niet akkoord bevonden.

De overtredingen bij runderen en kalveren op een melkveebedrijf of op een roodvleesbedrijf waren voornamelijk: het ontbreken van hygiënische huisvesting (geen droge en schone ligplaats), het niet op passende wijze verzorgen van een ziek of gewond dier en het onvoldoende zorgdragen voor toegang tot een toereikende hoeveelheid water en voer van passende kwaliteit. De overtredingen bij witvlees- en rosé kalveren waren: het houden op ongeschikte roostervloeren en het aanbieden van een kalf ter destructie dat nog niet dood was.

Bij schapen betrof de overtreding het onvoldoende bieden van bescherming tegen slechte weersomstandigheden, het onvoldoende zorgdragen voor toegang tot een toereikende hoeveelheid water en voer van passende kwaliteit en ook het niet op passende wijze verzorgen van een ziek of gewond dier. Deze laatste overtreding werd ook gezien bij geiten.

Figuur 1: Het aantal akkoord en niet akkoord inspecties naar aanleiding van meldingen per diersoort in 2020

Paarden

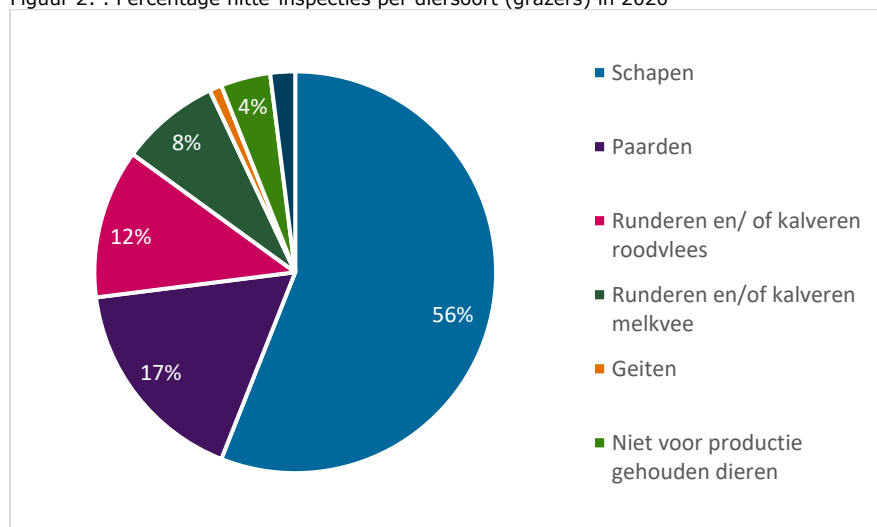
De overtredingen bij paarden betreffen voornamelijk het onvoldoende treffen van beschermingsmaatregelen tegen slechte weersomstandigheden en het niet op passende wijze verzorgen van een ziek of gewond dier.

Hitte-inspecties

Van de 836 uitgevoerde inspecties naar aanleiding van meldingen, zijn 119 inspecties uitgevoerd tijdens de slechte weersomstandigheid hitte. Hiervan zijn 13 inspecties (11%) niet akkoord bevonden (10x schapen, 1x paarden en schapen, 1x paarden en 1x geiten). De overtreding was in al deze gevallen dat de dieren onvoldoende bescherming was geboden tegen slechte weersomstandigheden. In 1 geval hadden geiten ook geen toereikende hoeveelheid water van passende kwaliteit. Bij 2 bedrijven zijn er, naast het onvoldoende treffen van beschermingsmaatregelen, meer dierenwelzijnsovertredingen aangetroffen. Deze hadden onder andere betrekking op het onthouden van de nodige zorg (niet tijdig geschoren schapen), aanwezigheid van scherpe en uitstekende delen, aanwezigheid van zeer magere dieren en de aangeboden kwaliteit en hoeveelheid voer. Van de 119 uitgevoerde hitte-inspecties zijn er 104 uitgevoerd in augustus, toen er sprake was van een hittegolf. Het KNMI heeft een hittegolf gedefinieerd als een opeenvolging van minimaal 5 zomerse dagen (maximumtemperatuur 25,0 °C of hoger) in De Bilt, waarvan er minimaal drie tropisch (maximumtemperatuur 30,0 °C of hoger) zijn.

In figuur 2 is het aantal hitte-inspecties per diersoort weergegeven. Een inspectie kan gaan over meerdere diersoorten. De meerderheid van deze inspecties, 56%, ging over schapen.

Figuur 2: . Percentage hitte-inspecties per diersoort (grazers) in 2020

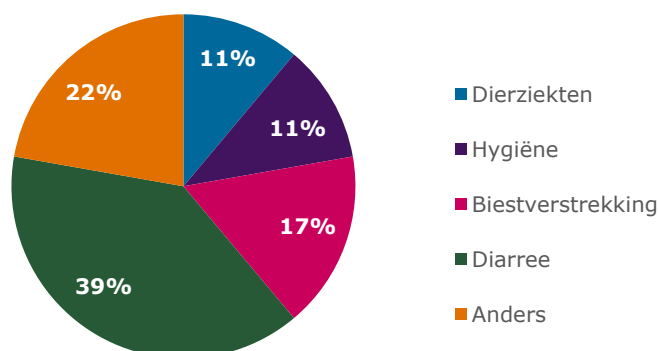
Resultaten inspecties melkvee & kalversterfte

Van de 18 inspecties bij melkveebedrijven waren er 3 niet akkoord (17%). Tijdens deze inspecties werden voornamelijk overtredingen bij volwassen runderen aangetroffen. Deze overtredingen waren: het ontbreken van hygiënische huisvesting (geen droge en schone ligplaats), geen toegang tot een toereikende hoeveelheid voer van passende kwaliteit, onvoldoende verlichting, scherpe en uitstekende delen en het niet goed bijhouden van het medisch register. In het medisch register wordt door de houder van een dier de verstrekte medische zorg en het bij iedere controle geconstateerde aantal sterfgevallen bijgehouden. Bij 1 inspectie troffen de inspecteurs ook overtredingen bij de kalveren aan. In dat geval was er geen sprake van hygiënische huisvesting, waren er scherpe en uitstekende delen, werd niet binnen 6 uur na de geboorte koebiest verstrekt en werd de stal niet op een passende wijze gereinigd en ontsmet. Een uitgebreid inspectierapport met betrekking tot kalversterfte is in 11 gevallen opgemaakt. Tijdens de inspecties waarvoor een dergelijk rapport is opgemaakt, is ook nagegaan of de veehouder in zijn bedrijfsgezondheidsplan aandacht heeft besteed aan kalversterfte. Bij alle 11 was dit het geval, wat betekent dat de houders al aandacht hadden voor de hoge kalversterfte op het bedrijf. Van de melkveehouders heeft 82% een afkalfstal, echter 46% gebruikt deze afkalfstal ook als ziekenboeg.

Kalversterfte

Kalversterfte kan verschillende oorzaken hebben. In figuur 3 staan de door de veehouders aangegeven oorzaken van kalversterfte. De aanwezigheid van diarree leidt het vaakst tot sterfte (bij 39% van de melkveebedrijven wordt dit als oorzaak genoemd). Bij kalveren is diarree 17% de oorzaak. Oorzaken die onder de categorie 'anders' vallen (22%) zijn: mineralengebrek, aangeboden voer van onvoldoende kwaliteit, het niet goed managen van de drachtduur en een tekort aan eenlingboxen op het bedrijf. Bij één inspectie kon geen aantoonbare oorzaak worden aangewezen, hier ging het waarschijnlijk om een combinatie van factoren. Tweemaal (11%) was de oorzaak een dierziekte die niet onder de andere categorieën viel.

Figuur 3: oorzaken kalversterfte bij 11 van de 18 geïnspecteerde melkveehouderijen

Resultaten inspecties risicobedrijven en verscherpt toezicht

De inspecties bij risicobedrijven en bedrijven onder verscherpt toezicht worden uitgevoerd op basis van een analyse van beschikbare inspectiedata. Daarnaast wordt een gedeelte uitgevoerd naar aanleiding van een melding. In 2020 zijn bij 46 risicobedrijven (her)inspecties uitgevoerd. Bij een bedrijf kunnen meerdere (her)inspecties zijn uitgevoerd. Bij deze 46 risicobedrijven, werden in totaal 64 (her)inspecties uitgevoerd, waarvan 24 niet akkoord (38%). Tevens zijn 20 bedrijven geïnspecteerd die onder verscherpt toezicht staan. Dat betekent dat de bedrijven met een maatwerk aanpak tot naleving worden bewogen en pas uit dit traject kunnen komen wanneer bij meerdere (her)inspecties geen tekortkomingen worden geconstateerd. Bij de bedrijven onder verscherpt toezicht zijn 51 inspecties uitgevoerd, waarvan er 35 niet akkoord waren (69%). De bedrijven staan naar aanleiding van deze (her)inspecties nog onder verscherpt toezicht.

De overtredingen bij risicobedrijven en bedrijven onder verscherpt toezicht hebben voornamelijk betrekking op het ontbreken van hygiënische huisvesting (geen droge en schone ligplaats), het niet op passende wijze verzorgen van een ziek of gewond dier, het onvoldoende zorgdragen voor toegang tot een toereikende hoeveelheid water en voer van passende kwaliteit en de aanwezigheid van scherpe en uitstekende delen in de stal. Daarnaast is geconstateerd dat sommige houders onvoldoende kennis en vaardigheden bezaten, houders niet in staat waren hun dieren de nodige verzorging te bieden, houders dieren onvoldoende ruimte lieten voor hun ethologische en fysiologische behoeften en houders dieren onvoldoende bescherming boden tegen slechte weeromstandigheden.

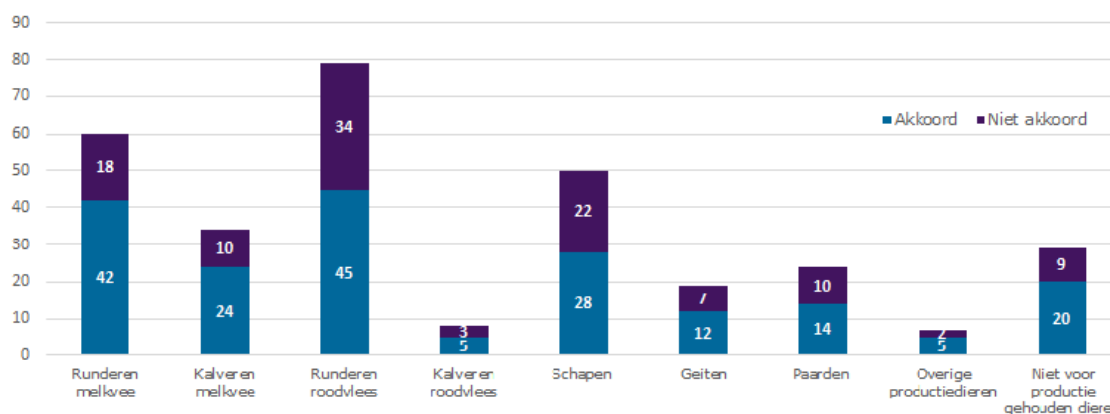
Eigen initiatief

In totaal vonden 52 inspecties plaats op eigen initiatief van de inspecteur, hiervan waren er 25 niet akkoord. Ruim de helft van deze inspecties vond plaats bij runderen op melkveebedrijven of runderen gehouden voor de roodvleesproductie.

Herinspecties

In totaal zijn er 212 herinspecties bij grazers uitgevoerd (dit is inclusief de herinspecties bij risicobedrijven en verscherpt toezicht). Van de 212 herinspecties waren er 63 niet akkoord (30%). Bij 19 inspecties werd weliswaar geconstateerd dat de eerdere overtreding was hersteld, maar bleken er nieuwe overtredingen te zijn. Bij 6 herinspecties werd geconstateerd dat de eerdere overtreding onvoldoende was hersteld en werden er daarnaast nieuwe overtredingen geconstateerd. Bij 9 van de 212 herinspecties werden geen dieren meer aangetroffen. Bij schapen (44%), runderen roodvlees (43%) en paarden (42%) zijn relatief veel herinspecties niet akkoord bevonden. In figuur 4 is weergegeven hoeveel herinspecties per diersoort er zijn uitgevoerd en het aantal akkoord en niet akkoord inspecties. In een herinspectie worden vaak meerdere diersoorten geïnspecteerd. Daardoor wijkt het totale aantal af van de hierboven genoemde herinspecties.

Figuur 4: Het aantal akkoord en niet akkoord inspecties van herinspecties per diersoort (grazers) in 2020

Interventies

Als een inspectie niet akkoord is, wordt er door de inspecteur gehandhaafd. De inspecteur kan een schriftelijke waarschuwing, een rapport van bevindingen of een proces-verbaal opmaken. Een rapport van bevindingen kan resulteren in een bestuurlijke boete. Een proces-verbaal wordt ingediend bij het Openbaar Ministerie, waarna de zaak strafrechtelijk kan worden afgedaan. Een bestuurlijke boete of proces-verbaal kunnen beide gecombineerd worden met een herstelmaatregel, zoals een last onder dwangsom. Het totaal aantal opgemaakte interventies kan daarom hoger liggen dan het aantal niet akkoord inspecties. In tabel 1 staan de interventies op de overtredingen die zijn geconstateerd bij welzijnsinspecties bij grazers.

Tabel 1: Het aantal en type ingezette interventies

type interventie	aantal
Schriftelijke waarschuwing	139
Rapport van bevindingen (bestuursrechtelijk traject)	115
Proces-verbaal (strafrechtelijk traject)	65

Conclusie

Bij 76% van de inspecties die naar aanleiding van een melding zijn uitgevoerd, zijn geen overtredingen geconstateerd. Bij kalveren type melkvee (43%) en runderen type melkvee (34%) en geiten (38%) zijn relatief veel inspecties niet akkoord bevonden.

Kalversterfte blijft een aandachtspunt. Naast fysieke inspecties, is in 2020 een andere handhavingmethode ontwikkeld. Op deze alternatieve manier probeert de NVWA melkveehouders te bewegen tot het verbeteren van de zorg voor kalveren en om daarmee het percentage kalversterfte te verlagen. In 2021 wordt dit alternatieve handhavingsinstrument ingezet.

De naleving van wet- en regelgeving bij selecte (her)inspecties op risicobedrijven (38%) en bedrijven onder verscherpt toezicht (69%) is laag. De NVWA zal risicogerichte inspecties op dierenwelzijn blijven uitvoeren om zo deze risicobedrijven te bewegen tot het (structureel) verhogen van de naleving.